

SOTSIAALMINISTEERIUM

Soodustingimustel vanaduspensioni ja väljateenitud aastate pensionide reform

20.03.2015

Sooduspensioni saajate arv ja täiendav kulu

	Saajate arv	Täiendav kulu aastas, eurot	Keskmise pensioni suurus, eurot
Soodustingimustel vanaduspensionid	7 800 (tööeas) + 7 700 (pensionieas suurema pensioni saajaid) (kokku 34 000)	32 000 000	330
Väljateenitud aastate pensionid	1 700 (enamuse tööeas)	5 500 000	267

Teema tõstatamise põhjus

Tööjõu vähenemine. 2040. aastaks

- väheneb Eesti rahvaarv 9% võrra (üle 124 000 in)
- väheneb tööealine elanikkond (15-64-a) 19% võrra (üle 165 000 in)
- moodustab tööealine rahvastik kogu elanikkonnast 59% (2014.a - 66%)

Varane pensionile jäämine

- üldine vanaduspensioniga – 62-63 aastat
- soodustingimustel vanaduspensionid – alates 53-aastaselt
- väljateenitud aastate pensionid – alates erinevast vanusest, ka alla 40-aastaselt

Teema tõstatamise põhjus

EK pensionide valge raamat

- piirata enneaegse pensionilemineku võimalusi ja muid võimalusi tööturult varakult lahkuda;
- toetada pikemat tööelu, pakkudes paremat juurdepääsu pidevõppele, kohandades töökohti vastavalt eripalgelisema tööjõu vajadustele, luues töövõimalusi eakamatele töötajatele ning toetades aktiivset ja tervislikku vananemist.

Riigikontrolli audit

- neil töökohtadel töötanud isikute terviseseisund ei ole halvem;
- kaaluda väljateenitud aastate pensioni ja soodustingimustel vanaduspensionini kaotamist.

Teema tõstatamise põhjus

Üle-eelmise valitsuse 05.04.2012.a kabinet otsus: tunnistada koos töövõimetuskindlustuse rakendamisega kehtetuks „Soodustingimustel vanaduspensionide seadus“ ja „Väljateenitud aastate pensionide seadus“.

Seadustest tulenevad põhjused

- Töötingimuste parandamise asemel pensionide maksmine, sooduspension „kompenseerib” tervise kahjustamise.
- Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse järgi peab tööandja tagama ohutu ja tervist hoidva töökeskkonna, pensioni saamise tingimused aga soosivad halbu töötingimusi.
- Nõukogudeaegne ametite klassifikaator, mis ei kehti (meil ISCO).
- Ohuklassid, mis ei kehti.

Põhimuudatuse (pensioniõiguste kaotamine) erinevad variandid

- 1) Staažiarvestuse lõpetamine, omandatud õiguste kompenseerimine riigieelarvest;
- 2) ametipensioni kohustuslik kehtestamine teatud kutsealadele;
- 3) staažiarvestuse lõpetamine, soodustuse saamine proportsionaalselt omandatud staažiga vanusenõude täitumisel.

Põhimuudatuse (pensionitõiguste kaotamine) erinevad variandid II

Õigust sooduspensionile ei teki:

4) uutel töötajatel;

5) kellel soodusstaažist alla 2 aasta;

6) **kellel soodusstaažist omandatud alla poole;**

7) kellel soodusstaažist omandatud alla 70%.

Täiendavad muudatused

- 1) Seatakse periood, mille jooksul tuleb omandada ülejäänud staažiosa pensioni saamiseks.
- 2) Varasemale pensionile jäämist lühendatakse 10 aastalt 5-le ja 5-lt aastalt 3-le. Tõus sõltuvalt sünniaastast 6 kuu võrra aastas.
- 3) Politseiametnikel VAPSi pensioniea kehtestamine politsei ja piirivalve seaduses sätestatud vanuses (pärast üleminekuperioodi).
- 4) Vanglaametnikel ja päästeteenistujatel täpsustatakse nende staažiarvestuse reeglid.
- 5) Kehtivuse kaotavad Ülemnõukogu otsuste sisulised sätted:
 - pensioni määramine töötamise ajal (SVPSi mäetööd).
 - politsei- ja vanglaametnikel ning päästeteenistujatel (VAPS) pensioni maksmine üheaegselt töötamisega (neil, kes saavad juba pensioni, õigus säilib).

Tööturumeetmed

Töövõime reform

- ESFi vahendid (tööturuteenused, rehabilitatsioon ja abivahendid). Sellega abistada ka sooduspensionide sihtrühma, kelle tervis on kahjustunud.

Meetmed töötutele (tööturuteenuste ja toetuste seadus)

Tööhõiveprogramm (2014-2015, jätkub)

- Tööandjale hüvitatakse 50% koolitusest töötaja kohta, kes tervise tõttu ei saa seniseid tööülesandeid täita (max 1250 eurot).
- Tööandjale hüvitatakse 75% töötava tervisehäirega inimese töökoha kohandamise kuludest ning 100% kuludest tööle rakendamisel.
- Tervisehäirega töötule korraldatakse kuni 6-kuuline tööharjutus.
- Tugiisikuga töötamise teenus – kuni 1000 h 12 kuu jooksul.
- Tehnilise abivahendi tasuta kasutada andmine.
- Individuaalne töölerakendamine: toetamine, juhendamine jm tegevused, mida tervisehäirega inimene töökohas vajab.

Täiendavad tööturumeetmed VAPSi kutsealadel töötanutele

Väljateenitud aastate pensionile õigust omavatel kutsealadel töötavatele isikutele, kelle staažinõue täitub lähiajal või on täis (nii neile, kellel tekib veel õigus pensionile, kui neile, kellel sellele õigust ei teki):

- karjäärinõustamine,
- tööturukoolitus,
- tööpraktika,
- ettevõtluse alustamise toetus.

TÕKSi uuringud

- 1) Uuring „Töövõimetuse ning tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitamise süsteem Eestis ja rahvusvaheline võrdlus“
- 2) Uuring „Töötingimuste ja töökeskkonna mõju ajutise- ja püsiva töövõimetuse kujunemisel ning töövõimetusega kaasnevad sotsiaalsed ja majanduslikud mõjud“

TÕKSi aja- ja tegevuskava

1) märts – mai 2015:

- Uuringute lepingute sõlmimine, avakohtumine eduka pakkujaga ning tegevuse alustamine.

2) juuni – august:

- Uuringute vaheraportid.
- Vaheraporti arutelud sidusgruppidega.

3) september – detsember:

- Uuringute lõppraportite vastuvõtmine.
- Uuringu tulemuste tutvustamine sidusgruppidele (sh TÕKS ümarlaud, tervishoiu ja tööohutuse võrgustik).
- Kontseptsiooni kirjutamine. Edasine aja- ja tegevuskava täpsustamine (sh kontseptsiooni tutvustamine partneritele).

Kuidas edasi?

- Uue valitsuse koalitsioonilepe
- Uuele ministrile tutvustus
- Seaduste muutmise väljatöötamiskavatsus
- Eelnõu (2015 sügis)
- Jõustada 2017.